Ressenya

Bernadó, Cristina; Escartín, Marta; Pujol, Antonina (2019). *Som-hi* (Bàsic i Elemental). Barcanova

Josep Vidal Arráez
Université Toulouse 2 Jean Jaurès
josep.vidal-arraez@univ-tlse2.fr

Rebut: 6 de maig de 2021

Acceptat: 11 de maig de 2021

Des de l'aparició de l'enfocament orientat a l'acció, promogut pel Marc europeu comú de referència per a les llengües (MECR), l'any 2001, la didàctica de llengües estrangeres ha hagut d'actualitzar-se per adaptar-se als diferents postulats establerts pel Consell d'Europa. Evidentment, també ho han hagut de fer, més o menys ràpidament, la majoria d'editorials que publiquen manuals d'ensenyament de llengües estrangeres. En aquest sentit, els darrers anys, l'ensenyament del català com a llengua estrangera ha vist néixer multitud de nous recursos i materials pedagògics. Un dels darrers a aparèixer ha estat, per exemple, la col·lecció de manuals d'ensenyament de català per a adults *Som-hi*, de l'editorial Barcanova (2019-2020).

Creada per Cristina Bernadó, Marta Escartín i Antonina Pujol, la col·lecció *Som-hi* està pensada per a un alumnat adult que vol assolir els nivells A2 (Bàsic) i B1 (Elemental) del MECR. Cadascun dels nivells compta amb tres volums del llibre de l'alumne i un solucionari, basats en un enfocament comunicatiu orientat a l'acció que presenta els continguts d'una manera clara i precisa mitjançant una diversa tipologia d'activitats que inclou nombrosa informació sociocultural.

L'estructura de tots els volums de la col·lecció segueix un mateix patró: sis unitats organitzades a partir de dues seqüències didàctiques que incorporen, al seu torn, quatre apartats que permeten a l'estudiant d'encarar la tasca final de cada seqüència (objectius comunicatius, entendre converses o textos, vocabulari i gramàtica). A més, d'una banda, al final de cada unitat trobem un apartat que tracta, generalment, aspectes sociolingüístics o socioculturals de la llengua catalana i, de l'altra, cada volum acaba amb un apartat de repàs dels temes i continguts treballats.

Al primer cop d'ull, la col·lecció destaca per la seva acolorida i il·lustrada posada en escena. Acostumats a manuals on les seqüències didàctiques enfilaven activitat rere activitat sense que sabéssim, a l'avançada, quin tipus de contingut didàctic es tractaria, la col·lecció *Som-hi* atribueix un color diferent a cadascun dels apartats en què es divideix cada seqüència, la qual cosa en facilita el seguiment per part de l'alumnat. Per si amb això no n'hi hagués prou, en la part superior del manual també trobem un fris d'aquests mateixos apartats, tot ressaltant en quin ens trobem en cada moment. A més, com dèiem, la col·lecció està farcida d'il·lustracions i fotografies en color que la fan molt atractiva visualment parlant.

Pel que fa a l'estructura interna dels continguts, la col·lecció *Som-hi* segueix fil per randa els diferents temes i àmbits nocius recomanats en les programacions internacionals publicades pel Consell d'Europa. Destaca positivament, al nostre entendre, l'esforç que han fet les autores

per utilitzar un lèxic ric, accessible i proper a la realitat lingüística quotidiana de la comunitat de parla catalana. Un exemple d'això són els títols de les diferents unitats o seqüències didàctiques de la col·lecció, els quals proposen frases quotidianes estretament lligades al contingut abordat, com ara “Pròxima estació”, “Qui és l'últim” o “No val ni un duro”, per presentar els temes del transport, d'anar a comprar o de les transaccions econòmiques, respectivament.

Aquesta voluntat de la col·lecció per plasmar la realitat quotidiana de la comunitat catalana també és ben patent en la redacció de les activitats proposades, així com en els quadres d'informació addicional que apareixen en els laterals de cada unitat o en el darrer apartat de cada volum, anomenat “A més a més...” En aquest sentit, en primer lloc, notem com els protagonistes de les diferents activitats tenen noms que permeten mostrar la multiculturalitat present en la societat catalana. És així que trobem noms com Laia, Aisha, Boira o Joao. En segon lloc, els breus quadres d'informació addicional que trobem en els laterals del diferents volums introdueixen amb molta subtilitat tot un reguitzell d'elements socioculturals i sociolingüístics d'àmbits diversos com són l'ús quotidià dels dos cognoms, la legalitat dels matrimonis de parelles del mateix sexe, el mític pedra-paper-tisora, o la tendència general a neutralitzar les *e* i les *o* àtones en determinades zones de Catalunya. Finalment, la secció que tanca cada volum (“A més a més...”) ens proposa d'aprofundir una mica més en aspectes com la immigració, les sèries i cançons més actuals, les festes i tradicions populars o en l'ús de frases fetes.

És molt d'agrair la cura que han tingut les autores i l'editorial per crear un manual d'ensenyament de català per a adults adaptat a la nova realitat de la didàctica de llengües estrangeres. Tanmateix, no tot són flors i violes, ja que també hi trobem certs aspectes que tenen marge de millora. En ressaltem dos: l'ús pedagògic de documents autèntics i l'àmbit territorial en el qual es basa la col·lecció. En primer lloc, segons el MEQR, la millor font d'informació (socio)lingüística i sociocultural que es pot oferir als aprenents de llengües estrangeres són els documents autèntics, documents creats per una comunitat lingüística per al seu propi ús, és a dir, documents creats sense objectius pedagògics, com ara tríptics informatius, entrevistes radiofòniques, anuncis televisius, fotografies, etc. Si bé és cert que la col·lecció *Som-hi* incorpora moltes fotografies, i diversos textos i anuncis extrets de la vida quotidiana catalana, no és menys cert que els volums del nivell A2 en presenten molts menys que els del nivell B1, on l'oferta d'aquesta tipologia de document és rica i diversa. És evident que els estudiant de nivells superiors de llengua presenten més competències lingüístiques que els nivells més baixos per entendre documents autèntics, però també sembla evident que són precisament aquests segons els qui necessiten més models reals de com funciona la societat catalana de cara a afrontar, en la vida quotidiana, qüestions de caire administratiu com poden ser anar a empadronar-se, llogar un pis o demanar hora al metge. El segon aspecte negatiu que destaquem és la tria de la comunitat lingüística de Catalunya com a únic epicentre de la col·lecció, la qual cosa menysté la riquesa lingüística i cultural dels altres territoris de parla catalana, sense els quals no es pot tenir una idea completa del que és la llengua i la cultura catalanes. Al nostre entendre, aquesta especificitat hauria d'explicitar-se en un algun lloc del manual, fent un exercici de transparència.

Això no obstant, la col·lecció *Som-hi* l'encerta un cop més a l'oferir una visió molt àmplia i ben distribuïda de les diferents zones que configuren Catalunya, allunyant-se de la malaurada centralitat barcelonina en la qual es basaven diversos manuals en el passat. En aquest sentit, és molt gratificant constatar com es posa en relleu pobles i ciutats com Besalú, Tremp, Rasquera, Blanes, Balaguer, Rupit o Castellar de n'Hug.

Voldríem acabar posant un èmfasi especial en la gran feina duta a terme en l'actualització de la col·lecció, la qual, tot i mostrar, evidentment, aspectes i elements lingüísticoculturals de tota la vida, aposta clarament per una plèthora d'exemples actuals i candents, tant catalans com internacionals, com ara la sèrie *Merlí*, les pel·lícules *Herois*, *Tres dies amb la família*, els bitcoins, l'aplicació FaceApp o el grup de música infantil en català El Pot Petit.